

25 Cdo 535/2018

Zaměstnavatel, který vyplatil odstupné svému zaměstnanci, s nímž rozvázal pracovní poměr proto, že se zaměstnanec stal nezpůsobilým k výkonu práce pro ublížení na zdraví utrpěné v důsledku dopravní nehody, nemá právo na náhradu odstupného proti osobě povinné k náhradě újmy na zdraví způsobené zaměstnanci v důsledku dopravní nehody. Osoba povinná k náhradě újmy na zdraví poškozenému zaměstnanci není povinna k náhradě odstupného ani z důvodu újmy způsobené náhodou.

ROZSUDEK

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Roberta Waltra a soudců JUDr. Marty Škárové a JUDr. Petra Vojtky v právní věci žalobkyně: SUEZ Využití zdrojů a. s., IČO 25638955, se sídlem Španělská 1073/10, Praha 2, zastoupena JUDr. Michaelou Fuchsovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Voršílská 130/10, Praha 1, proti žalované: M. K., zastoupena JUDr. Vlastimilem Roubalem, advokátem se sídlem Žerotínovo nám. 641/15, Přerov, o 223.668 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 23 C 47/2017, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 10. 10. 2017, č. j. 69 Co 380/2017-112,

takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů dovolacího řízení 11.519 Kč k rukám JUDr. Vlastimila Roubala, advokáta se sídlem Žerotínovo nám. 641/15, Přerov, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 24. 5. 2017, č. j. 23 C 47/2017-78, zamítl žalobu o zaplacení 223.668 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Žalovaná způsobila dne 21. 7. 2015 dopravní nehodu, při níž byl zraněn zaměstnanec žalobkyně a pro trvalé následky musel ukončit svůj pracovní poměr. Žalobkyně mu vyplatila odstupné v celkové výši 223.668 Kč. O skutkovém stavu nebylo mezi účastníky sporu, žalovaná však namítla nedostatek příčinné souvislosti mezi škodnou událostí a okolností, že žalobkyně musela vyplatit odstupné. Okresní soud neužil na projednávanou věc ustanovení o odpovědnosti za náhodu, protože ke vzniku škody došlo zaviněným porušením dopravních předpisů. Ani v případě odpovědnosti za porušení zákona dle [§ 2910 zákona č. 89/2012 Sb.](#), občanského zákoníku, (dále jen „[o. z.](#)“) však nelze shledat adekvátní kauzální vazbu mezi porušením dopravních předpisů žalovanou a povinností žalobkyně vyplatit odstupné bývalému zaměstnanci z důvodu ztráty pracovní schopnosti. V případě vzniku prosté ekonomické škody je třeba, aby ke škodě došlo zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva. Povinnost vyplatit odstupné není přímým následkem ani škodou vzniklou z dopravní nehody.

2. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci potvrdil rozsudkem ze dne 10. 10. 2017, č. j. 69 Co 380/2017-112, rozsudek okresního soudu a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se plně ztotožnil s právními závěry okresního soudu, že uplatněný nárok nelze posuzovat z titulu odpovědnosti za náhodu, že i u odpovědnosti za porušení zákonné povinnosti dle [§ 2910 o. z.](#) se nahrazuje veškerá zaviněná škoda, která vznikla jako následek porušení zákonné povinnosti.

Nejedná-li se o zásah do absolutního práva, jsou nahraditelné pouze újmy, které spadají pod ochranný účel normy, tedy újmy, jimž se norma snaží zabránit. Jelikož žalovaná porušila dopravní předpisy a žalobkyně není přímou poškozenou z dopravní nehody, není její povinnost vyplatit přímému poškozenému odstupné v příčinné souvislosti se vznikem škodní události.

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Dle názoru dovolatelky se odvolací soud odchýlil, při řešení otázky existence příčinné souvislosti ve vztahu k přímé a nepřímé škodě vzniklé v důsledku dopravní nehody, od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2001, sp. zn. [25 Cdo 1946/2000](#). Dovolacím soudem dosud neřešenými jsou otázky, jak rozlišit absolutní a relativní majetková práva ve smyslu [§ 2910 o. z.](#), jaký je ochranný účel zákona o provozu na pozemních komunikacích, výklad pojmu náhoda ve smyslu [§ 2904 o. z.](#), a také otázka, zda není výklad právních předpisů, který žalobkyně neumožňuje domoci se náhrady vyplaceného odstupného na žalované, v rozporu s dobrými mravy. Nesprávné právní posouzení odvolacího soudu spočívá v nedostatečném přezkumu odvolacích námitek žalobkyně a v mechanickém převzetí názoru okresního soudu. Výplatou odstupného došlo k zásahu do absolutních práv dovolatelky, která pozbyla vlastnické právo ke svým finančním prostředkům. Dovolatelka má dále za to, že účelem [zákonu o silničním provozu](#) je ochrana před vznikem jakékoli škody ze silničního provozu, za niž považuje i svůj nárok odvozený od poškozeného řidiče. Nesprávným právním posouzením je rovněž zjišťování příčinné souvislosti mezi náhodou a vznikem škody

– dopravní nehody, správně měla být zkoumána náhoda ve vztahu ke vzniku škody na straně žalobkyně. Výklad,

který neumožňuje přiznání náhrady za vyplacené odstupné vůči žalované, považuje žalobkyně za rozporný s dobrými mravy a připomíná regresní nárok státu u zaplacených dávek nemocenského pojištění vůči škůdci. Ze všech uvedených důvodů proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

4. Ve vyjádření k dovolání uvedla žalovaná, že se ztotožňuje s právním posouzením odvolacího soudu, že nejsou splněny všechny podmínky vzniku nároku na náhradu škody. Dovolatelka dovozuje svoji újmu z újmy svého zaměstnance nikoli z jednání škůdce. Vzhledem k tomu, že nelze odškodnit následek následku, navrhl, aby bylo dovolání zamítnuto.

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací ([§ 10a o. s. ř.](#)) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení ([§ 240 odst. 1 o. s. ř.](#)), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky ([§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.](#)), je přípustné, neboť v judikatuře dovolacího soudu dosud nebyla řešena otázka výkladu odpovědnosti za náhodu dle [§ 2904 o. z.](#), a otázka vzniku odpovědnosti za porušení povinnosti stanovené zákonem a zásah do absolutních a relativních práv poškozeného ve smyslu [§ 2910 o. z.](#) Dovolání není důvodné.

6. Podle [§ 2904 o. z.](#) nahradí újmu způsobenou náhodou ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má nahodilě újmě zabránit.

7. Dle [§ 2910 o. z.](#) škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

8. Podle [§ 2917 o. z.](#) kdo je povinen k náhradě škody způsobené jinou osobou, má proti ní postih.

9. Podle [§ 67 odst. 2 věty první zákona č. 262/2006 Sb.](#), zákoníku práce, ve znění účinném do 30. 9. 2015 (dále jen „zák. práce“) zaměstnanci, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. d) nebo dohodou z těchto důvodů, přísluší od zaměstnavatele při skončení pracovního poměru odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného výdělku.

10. Předmětem projednávané věci je otázka rozsahu nároku na náhradu újmy vzniklé z dopravní nehody ze dne 21. 7. 2015 způsobené žalovanou. Dle zjištění okresního soudu došlo mezi poškozeným, dovolatelkou a pojišťovnou žalované k vypořádání veškerých nároků vyplývajících z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, pojišťovna však odmítla proplatit vyplacené odstupné, neboť nebylo předmětem pojištění. Okresní soud i odvolací soud se proto zabývaly otázkou, zda lze uložit žalované povinnost zaplatit náhradu odstupného dovolatelce dle předpisů občanského práva, a to s negativním závěrem.

11. Charakterem odstupného se již dovolací soud zabýval např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. [21 Cdo 983/2013](#), dle kterého odstupné představuje plnění, které zaměstnavatel poskytuje jednorázově (zpravidla jako peněžitý příspěvek) zaměstnanci v souvislosti s rozvázáním (skončením) jeho pracovního poměru a které má zaměstnanci pomoci překonat (často složitou) sociální situaci, v níž se ocitl proto, že ztratil dosavadní práci. Zaměstnanec má ze zákona - jak vyplývá z ustanovení [§ 67 odst. 1 a odst. 2 zák. práce](#) - právo na odstupné tehdy, jestliže ztratil dosavadní práci bez své viny z organizačních důvodů na straně zaměstnavatele, ze zdravotních důvodů, neboť nemůže pro pracovní úraz, nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání konat dosavadní práci, nebo pro dosažení nejvyšší přípustné expozice; tím, že se odstupné poskytuje jako (nejméně) trojnásobek nebo dvanáctinásobek průměrného výdělku, zákon sleduje, aby se zaměstnanci dostaly takové peněžní prostředky, jaké by jinak obdržel, kdyby pracovní poměr ještě po dobu alespoň tří nebo dvanácti měsíců pokračoval. Dále dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2017, sp. zn. [21 Cdo 5763/2015](#), má odstupné zaměstnanci poskytnout odškodnění za tuto situaci, kterou nezavinil, a alespoň zčásti kompenzovat následky spojené s ukončením zaměstnání a s nutností vyhledat nové pracovní uplatnění nebo začít vykonávat jinou výdělečnou činnost.

12. Pro vznik práva na odstupné není významné, zda zaměstnanec ihned po rozvázání pracovního poměru nastoupil do práce k jinému zaměstnavateli nebo začal vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, či zda je poživitelem důchodu nebo zda je zabezpečen svým majetkem. Vzniklo-li zaměstnanci právo na odstupné, nemůže se zaměstnavatel zprostit povinností zaměstnanci odstupné poskytnout. Jedná se o specifický pracovněprávní nárok vyplývající ze [zákoníku práce](#) a související pouze s pracovním vztahem, nejedná se o náhradu platu či odškodnění zaměstnance ve smyslu odpovědnosti za škodu zaměstnavatele.

13. Z již uvedeného jakož i ze skutečnosti, že se jedná o nárok dle [zákoníku práce](#), a to odlišný od nároků na náhradu škody při pracovních úrazech a nemocech z povolání dle [§ 365 a násl. zákoníku práce](#) ve znění účinném do 30. 9. 2015, je zřejmé, že nejde o náhradu škody vyplývající z předpisů pracovního práva, a proto bylo třeba podřadit nárok na náhradu této platby pod ustanovení občanského zákoníku.

14. Žalovaná způsobila dopravní nehodu zaviněným porušením dopravních předpisů, proto byla soudy nejprve zvažována odpovědnost za porušení zákona dle [§ 2910 o. z.](#) Podle důvodové zprávy k zákonu č. [89/2012 Sb.](#), občanskému zákoníku, [nový občanský zákoník](#) opouští pojetí jednotné úpravy civilního deliktu. Vznik povinnosti k náhradě škody způsobené porušením povinnosti stanovené přímo zákonem se stejně jako v předchozím občanském zákoníku (§ 420 odst. 1 a 3) spojuje se zaviněným porušením takové povinnosti. Požadavek na zavinění se přitom, rozdílně od dosavadní úpravy, vytyká přímo jako podmínka vzniku povinnosti nahradit škodu, nikoli až jako exkulpční důvod, jak tomu bylo v [§ 420 odst. 3 občanského zákoníku](#). Občanský zákoník vychází z rozlišení případů, kdy je porušením zákonné povinnosti zasaženo absolutní právo a kdy je zasaženo právo jiné. Toto oddělení se zdůvodňuje povahou dotčených práv: absolutní právo, ať již osobní nebo majetkové, působí vůči každému, zatímco relativní právo působí jen mezi stranami. Inspirací byla právní úprava Německa či nizozemský občanský zákoník, jenž shodně stanoví, že povinnost k náhradě škody nevzniká, nesměřuje-li účel porušené normy k ochraně před tou škodou, kterou poškozený utrpěl.

15. Především je nutno zdůraznit, že protiprávním jednáním řidičky bylo zasaženo do absolutních práv poškozeného tj. zaměstnance žalobkyně, (způsobení újmy na jeho zdraví), nikoli do práva zaměstnavatele - žalobkyně. Výplata odstupného je až následkem poškození zdraví jejího zaměstnance, tedy následkem následku protiprávního jednání žalované. Pro vznik povinnosti vyplatit odstupné musely být splněny i další podmínky, neboť poškození zdraví muselo být důvodem skončení

pracovní poměru pro pracovní úraz a zároveň žalobkyně nenašla pro poškozeného jiné vhodné uplatnění. Tedy k protiprávnímu jednání žalované přistoupily další události na jednání žalované zcela nezávislé, jejichž spojením vznikla dovolatelce povinnost vyplatit odstupné.

16. Lichou je i námitka, že odvolací soud vyložil nesprávně účel a rozsah [zákona o silničním provozu](#). Účelem [zákona o silničním provozu](#) je dle § 1 tohoto zákona úprava práv a povinností účastníků provozu, pravidla provozu na pozemních komunikacích a správa řízení silničního provozu státem. Ochranná funkce normy zajišťuje pouze plynulost a bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, zákon chrání život, zdraví a majetek účastníků provozu a garantuje i odškodnění zásahu do těchto statků způsobených bezprostředním porušením silničních předpisů. Tuto funkci však nelze nepřiměřeně rozšiřovat nad rámec ochrany bezpečnosti dopravního provozu a nahrazovat tak ochrannou funkci dalších právních norem, jejichž podstatou je ochrana daných právních vztahů, v posuzované věci [zákoníku práce](#). Žalovaná zasáhla do práv poškozeného z dopravní nehody, jímž byl zaměstnanec dovolatelky, nikoli do práv zaměstnavatele.

17. Rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně spočívá dále na závěru, že mezi protiprávním jednáním žalované a škodou vzniklou dovolatelce není dán vztah příčinné souvislosti a povinnost vyplatit zaměstnanci odstupné není přímou škodou vzniklou z dopravní nehody. Nejvyšší soud konstatuje, že není-li splněna podmínka ochranného účelu porušené zákonné normy, nelze žalobě na náhradu prosté majetkové újmy vyhovět a není třeba dále zkoumat naplnění předpokladů odpovědnosti za ni včetně příčinné souvislosti. Jelikož konstrukce nároku [§ 2910 o. z.](#) zúžila okruh případů, v nichž má být prostá ekonomická škoda nahrazena, a úmyslem zákonodárce bylo příliš široce pojatý nárok na náhradu škody dle [§ 420 obč. zák.](#) omezit, nelze tento záměr zmařit a překlenout akceptováním názoru, že závěr o nedůvodnosti nároku dovolatelky je v rozporu s dobrými mravy, neumožňuje-li civilní úprava uložení povinnosti žalované nahradit vyplacené odstupné z žádného odpovědnostního titulu.

18. Z výše uvedeného výkladu k [§ 2910 o. z.](#) je zřejmé, že přijetím zákona č. [89/2012 Sb.](#), občanského zákoníku, došlo k omezení rozsahu nároku na náhradu škody či újmy.

Bylo-li zasaženo pouze do relativního majetkového práva dovolatelky, a žalovaná porušila povinnost vyplývající pro ni ze zákona, jehož účelem není ochrana zaměstnavatelů před vyplacením odstupného svým zaměstnancům, nejsou naplněny podmínky odpovědnosti za újmu způsobenou porušením zákona dle [§ 2910 o. z.](#) Rovněž nelze dospět k závěru, že by tento výklad zákona odporoval dobrým mravům.

19. V rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla řešena otázka vzniku odpovědnosti za náhodu ve smyslu [§ 2904 o. z.](#) Dovolatelka má za to, že vztah náhody měl odvolací soud posuzovat v souvislosti se vznikem škody na straně žalobce. Tedy jinými slovy řečeno,

nelze-li najít příčinnou souvislost mezi protiprávním jednáním řidičky způsobivší dopravní nehodu a povinností žalobkyně vyplatit odstupné, lze tento chybějící předpoklad odpovědnosti nahradit aplikací ustanovení o odpovědnosti za náhodu. Skutečností, že poškozený byl zaměstnancem dovolatelky, ani že dovolatelka neměla pro poškozeného jiné pracovní uplatnění a musela s ním rozvázat pracovní poměr dohodou dle [§ 52 písm. d\) zákoníku práce](#), však nebyly náhodou, tedy skutečností nezávislou na lidské vůli, a již vůbec ne okolností, k níž dala podnět žalovaná. Povinnost zaplatit odstupné nevznikla žalobkyni náhodou, ale splněním zákonem předvídaných podmínek pro její vyplacení. Závěr odvolacího soudu, že na danou věc nelze použít ustanovení o odpovědnosti za náhodu dle [§ 2904 o. z.](#), je tedy správný.

20. Z výše uvedeného plyne, že vyplacené odstupné není nárokem na náhradu škody, proto nelze požadovat na žalované postih. Dovolatelka namítla srovnání s regresním nárokem za vyplacené dávky nemocenského pojištění. Výplata nemocenské dávky však bezprostředně souvisí se zásahem do zdraví poškozeného, jedná se o jeden z nároků na náhradu škody na zdraví, který je stanoven zákonem. Není-li regresní nárok upraven zvláštní právní úpravou (např. [§ 55 zákona č. 48/1997 Sb.](#), o veřejném zdravotním pojištění), lze se domáhat náhrady škody vyplacené poškozenému proti přímému škůdci podle [§ 2917 o. z.](#) (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2018, sp. zn. [25 Cdo 5551/2017](#)).

21. Lze tedy uzavřít, že rozhodnutí odvolacího soudu je z pohledu uplatněných dovolacích důvodů správné, Nejvyšší soud proto dovolání jako nedůvodné zamítl [[§ 243d odst. 1 písm. a\) o. s. ř.](#)].

22. O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243c odst. 3 věty první, [§ 224 odst. 1](#) a [§ 142 odst. 1 o. s. ř.](#) S ohledem na zamítnutí dovolání má žalovaná vůči žalobkyni právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení, které sestávají z nákladů zastoupení advokátem. Advokát žalované učinil ve věci jeden úkon právní služby

– vyjádření k dovolání ze dne 30. 1. 2018, za něž mu náleží odměna podle [§ 11 odst. 1 písm. k\) vyhlášky č. 177/1996 Sb.](#) ve znění pozdějších předpisů. Výše odměny advokáta za jeden úkon právní služby byla vypočtena podle § 6 odst. 1, § 7 bodu 6, a § 8 odst. 1 vyhlášky a činí 9.220 Kč. K tomu náleží paušální částka náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč dle § 13 odst. 3 vyhlášky a 21 % náhrady DPH ve výši 1.999 Kč, celkem tedy výše náhrady nákladů dovolacího řízení činí 11.519 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 31. 10. 2018

JUDr. Robert Waltr předseda senátu